

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Wrażliwość wymiany handlowej na zmiany kursu walutowego

-- zastosowanie metod kointegracji nieliniowej

Celem projektu badawczego jest analiza cenowych i ilościowych reakcji polskiego eksportu na zmiany kursu złotego. Przedmiot zainteresowania stanowią w szczególności nieliniowości tych reakcji - asymetria i progowość. Analiza przeprowadzona zostanie na zdezagregowanych danych dotyczących handlu zagranicznego. Umożliwi to oszacowanie reakcji cen i wolumenu eksportu na zmiany kursu złotego oddzielnie dla poszczególnych sektorów i rynków eksportowych.

Mimo niejednoznacznych wyników badań empirycznych eksport jest powszechnie uznawany za jeden z motorów wzrostu gospodarczego, w szczególności tzw. procesu doganiania. Z tego względu empiryczne analizy determinant eksportu sięgają lat 40-tych dwudziestego wieku. W tym klasycznym - jednak wciąż aktualnym - ujęciu wolumen eksportu modelowany jest jako funkcja jego relatywnej ceny i popytu na rynkach zagranicznych. Z kolei relatywna cena eksportu zależy od poziomu kursu walutowego. W konsekwencji, wielkość eksportu jest pośrednio funkcją nominalnego kursu walutowego.

Makroekonometryczne badania wrażliwości wymiany handlowej na zmiany kursu walutowego dotyczą zwykle danych zagregowanych (na poziomie gospodarki). Oznacza to nałożenie restrykcji homogeniczności na cenowe i ilościowe elastyczności eksportu w przekroju sektorowym, jak i geograficznym. W przypadku gdy restrykcja ta nie jest spełniona, szacowanie modeli na danych zagregowanych grozi obciążeniem wyników. Z drugiej strony, nieliczne istniejące analizy na danych zdezagregowanych dotyczą zwykle wartości eksportu, nie zaś wolumenu, i tym samym nie pozwalają na rozróżnienie reakcji cenowych i ilościowych. Tę lukę wypełniły w ostatnich latach analizy mikroekonometryczne oparte na danych jednostkowych. To podejście umożliwia bezpośrednią obserwację zmian cen i ilości eksportu na poziomie firm, jednak nie pozwala na oszacowanie mechanizmu dostosowań (w tym reakcji długookresowych), który jest najistotniejszy z makroekonomicznego punktu widzenia.

Drugim, obok restrykcji homogeniczności, potencjalnym źródłem obciążenia wyników jest założenie o liniowości reakcji. Większość dotychczasowych badań zakładało, że zmiany kursu walutowego mają podobny wpływ na ceny i ilości eksportu niezależnie od ich kierunku i wielkości. Jednakże w świetle licznych rozważań teoretycznych założenie to może okazać się zbyt restrykcyjne. Po pierwsze, w obliczu zmian kursu walutowego eksporterzy mogą dostosowywać nie ceny a marże. Po drugie, znaczne koszty utopione związane z działalnością eksportową i importową zmniejszają wrażliwość podaży eksportowej i popytu importowego na zmiany kursu walutowego. Oba te zjawiska mają szczególne znaczenie w przypadku niewielkiej skali zmian kursu, co implikuje istnienie obszaru nieaktywności, w ramach którego reakcje eksportu na zmiany jego relatywnych cen są względnie słabe, zaś po przekroczeniu którego wyzwalana jest silniejsza reakcja.

Proponowane badanie ma na celu zniwelowanie istniejącej w literaturze empirycznej luki w zakresie nieliniowego i zdezagregowanego modelowania cenowych i ilościowych reakcji eksportu na zmiany kursu walutowego. W związku z tym restrykcje dotyczące sektorowej homogeniczności oraz liniowości reakcji eksportu zostaną rozluźnione. W celu zmniejszenia obciążenia estymacji szacowane będą reakcje eksportu w dezagregacji sektorowej oraz geograficznej. Specyfikacja modeli umożliwi oszacowanie i testowanie asymetrii i progowości reakcji.

Oprócz wartości poznawczej badanie będzie miało również wymiar praktyczny. Dla poszczególnych sekcji przemysłu oraz głównych partnerów handlowych oszacowana zostanie skala aprecjacji nominalnego kursu walutowego, która stanowi "próg bólu" dla eksporterów (i analogicznie: skala deprecjacji, która pomaga im w ekspansji zagranicznej). Szacunki te mogą stanowić materiał pomocniczy przy prowadzeniu polityki kursowej przez bank centralny.